

BİR İŞARETİN YETER

KILAVUZ
3

Sade Dil Kılavuzu

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Neden sade bir dil kullanılmalıdır?

Sağır ve işitme engelliler ile iletişimde sade bir dil kullanmak, engelsiz erişimi sağlamak için gereklidir. Sade bir dil, bilginin daha verimli aktarılmasını ve engelsiz erişim projelerinde çalışan kişilerin açık iletişim kanallarını kullanmasını sağlar. Engelsiz erişim projelerinin doğası gereği farklı yetenek profillerine, farklı eğitim ve profesyonel profillere sahip uzmanlara ihtiyaç duyulur.

Sade bir dil kullanmanın hem somut hem de soyut faydaları vardır

- Sade bir dil, mesajınızın mümkün olan en kısa sürede iletilmesini sağlar.
- Mesajınız daha çok kişiye ulaşır.
- Metnin yanlış anlaşılma olasılığı daha azdır, bu nedenle metnin insanlara açıklanması için daha az zaman harcanır. Metin yönerge içeriyorsa, alıcı kitlenin yönergeyi anlaması ve doğru şekilde takip etmesi daha kolay olur.
- Nihai kullanıcılara daha iyi hizmet verilmiş olunur.

Sade bir dil: Süreç ve ilkeler

Süreç:

1. Ekip, teknik işaret dili geliştirme (TİDG) sürecinde kullanılacak ve tanımlanacak terimleri (bu proje kapsamındaki makine elemanlarını) belirler ve listeye ekler.
2. Mühendisler, sözü edilen elemanları mümkün olduğunca sade bir dille sadece gerekli bilgileri vererek tanımlar.
3. Sade dil (erişilebilirlik) ekibi, aşağıda belirtilen ilkelere bağlı kalarak tanımları gözden geçirir ve geri bildirim sağlar.
4. Mühendisler, teknik bir hata olmaması için erişilebilirlik ekibi tarafından üretilen sürümü kontrol eder.
5. Süreç, iki uzman ekip tarafından nihai sürüm üzerinde anlaşmaya varılıncaya kadar tekrarlanır.
6. Nihai taslak, gerektiğinde düzeltme yapabilecek Sağır dilbilimciye sunulur.
7. Bir çevirmen, dilbilimcinin sunulan materyali tam olarak anlamasını sağlamak için Sağır dilbilimci ve iki uzman grubuyla birlikte çalışır.
8. Bu süreç tamamlandıktan sonra ekip TİDG geliştirme aşamasına geçer (bkz: TİDG Kılavuzu).

Temel İlke: Sade bir dil; açık, özlü, düzenli ve hedef kitle için uygun bir dil olarak tanımlanabilir.

Tüm dillerde ve tüm bağlamlarında sade bir dille yazım için tek bir nihai kılavuz mevcut değildir. Ancak söz konusu proje kapsamı dikkate alınarak sade dil kullanımının bazı temel niteliklerini içeren bir kılavuz oluşturulup, farklı dillerde metinlerin taslağını hazırlamak için kullanılabilir. Sade dil modellerini hazırlayan uzmanların sade dil kavramının anlamını ve amacını anlaması ve bunu kendi diline ve materyalin kullanılacağı bağlama uyarlamaları gerekir. Sade dil modellerine ilişkin taslağın hazırlanmasına yönelik bazı 'yaklaşımlar' (morfolojik, sözdizimsel, söylem düzeyinde vb. seçenekleri içeren hem mikro hem de makro yaklaşımlar) aşağıda verilmektedir.

Metin düzeyinde özellikler:

- Mümkün olduğunca kısa cümleler kullanın.
  - » Daha kısa versiyonlar her zaman daha etkilidir; ancak kısa versiyonların yanlış anlamaya yol açabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.
  - » Yan cümleler olmaksızın tek özne, fiil ve nesne içeren kısa cümleler kullanın
- Sadece gerekeni açıklayın. Gereksiz bilgi yükü, gereksiz bilişsel yüke yol açar.
  - » Gereksiz kelimeleri silin.
- Çalışmanızı kontrol edin ve bir meslektaşınızdan da kontrol etmesini isteyin.

Terimler ve kelimeler:

- Kendiniz için değil hedef kitleniz için yazın.
- Terim kullanmadan ifade edilebilecek cümleleri herkes (her alıcı profili) tarafından anlaşılabilir şekilde ifade edin.
  - » Teknik terimler kullanmanız gerekiyorsa, bunları ilk geçtikleri yerde açıklayın.
- Daha az bilinen bir sözcüğün yaygın bilinen bir eş anlamlısı olduğunda, daha yaygın olarak bilinen sözcüğü tercih edin.
- Döngüsel tanımlamalar yapmayın. Tanımda açıklanan ögenin bir kısmı tanımlamada kullanılmamalıdır. (Örneğin: Dişli çark bir çark türüdür.)
- Bir makine elemanının tanımında bir terim/makine elemanı kullanılıyorsa, bunun TİDG listesinde de tanımlanmış olması gerekir.

Gramer:

- Mümkün olduğunda zamir kullanın.
- Cümleye daima nesnenin ismi ile başlamaya çalışın. Nesneye atıfta bulunan ifadeleri kullanmak yerine nesnenin adını kullanın.
- Uzun cümleler kullanmak gerektiğinde, uzun bir cümleyi VE, BU NEDENLE, vb. gibi kolayca seçilebilecek bağlaçlarla ayırın.
- Zarf ve sıfat kullanımından kaçının; bunun yerine ayrı cümleler kurun.
- Etken çatı kullanın. Edilgen çatı çok gerekirse nadiren kullanılabilir.
- Özne ve fiilin arası çok fazla açılmamalıdır.

Söylem:

- Okumayı kolaylaştırmak için başlıklar, listeler ve tablolar kullanın.
- Ayrıntılara girmeden önce ana nokta(lar)ı belirtin.
- Sözü edilen ögenin görselleştirilmesine yardımcı olmak için tanımlarda üstsel düzeyde terimler kullanın (bir makine mi, bir alet mi, bir makine parçası mı, vb.)
- Tanımlamanın yazımında belirli bir mantık akışını takip edilmelidir:
  - a) açıklanan öge nedir (üstsel düzeyde terim)
  - b) hangi işleve hizmet eder
  - c) bu işlevi nasıl yerine getirir
  - d) ek bilgi.
- Konunuzdan sapmayın.
- Her paragrafı sadece tek bir fikirle sınırlayın ve kısa tutun.